

## ¡BOMBA!

Que Trump quiere azul celeste,  
imponiendo su arancel;  
¡Qué respuesta! ¡Qué nivel!  
de Claudia... ¡Y que proteste!



# K'uintsil

Miércoles 27 de noviembre de 2024

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 10 · NÚMERO 2371 · [www.lajornadamaya.mx](http://www.lajornadamaya.mx)

## Embera wíinike' k'uch Bogotá ti'al u k'áatiko'obmúuch' yéetel u jala'achil Colombia



Ts'íib yéetel oochel Afp / p 28

Kex2mil máasewalo'obti'uchúumuk-chik'inil Colombiae' múch'o'ob yantal le martes máanika', tu táankabil jump'éel u mola'ayil jala'ach tu kaajil Bogotá ti'al u k'áatiko'ob ka béeyak u much'kubáajo'ob yéetel jala'ach'o'ob tumen u k'áat u tsikbalto'ob ba'alo'ob yaan ba'al u yil yéetel u k'áaxo'ob, beyxan ka ts'aatáanta'ak u kaajilo'obi.

Embera wíiniko'obe', k'uch'o'ob ti' 40 u p'éel kamyono'ob; luk'o'ob tu kaajil Risaralda, ka'aj tu t'ino'ob mejen

najo'ob tu yáak'abil lunes aktáan Agencia Nacional de Tierras (ANT). Kulajo'ob tu táan le kúuchilo', ti'al u ye'esik táan u líik'sik u t'aano'ob.

"To'one' máako'on mina'an kk'áaxo'ob", tu ya'alajj-emberats'akyaj José Motato, máax tu tsikbaltaje' ichil talamilo'ob ku yilik tu kaajale' ti' yaan "u seen ch'a'akal che'ob" tu'ux yaan ja', "u k'askúunta'al" k'a'anan kili'ich kúuchilo'ob, "u toj'oolal paalal" yéetel "u kaláanta'al ch'ija'an máako'ob".

Máaxo'obtáanulíik'sikut'aano'obe' ku ya'aliko'ob, ichil ba'ax a'ala'an tumen máasewal jo'olpóopo'obe', yaan kex 110 mejen paalal, jo'op'éel u ja'abil ka'achij, jkíimo'ob desde u ja'abil 2023 yóok'olal k'oja'anilo'ob yaan ba'al u yil tumen ma' uts u tséentalo'obi.

Táan u páata'al "ka u'uyako'ob tumen u jala'achil le lu'umo' yéetel ka u beet ba'ax tu jets'aj yaan u beetik ti'al u yutsil le kaajo", tu ya'alaj u consejrail Víctimas, Paz

y Reconciliación ti' u kaajil Bogotá, Isabelita Mercado, máax ku ya'alike' k'ucha'an kex 2 mil máako'ob.

Tu winalil septiembree' kex 700 embera máako'obe' jóok'sa'abo'ob ka'aj k'uch'o'ob xan ti' jump'éel paarkée le noj kaajo' ti'al u ts'o'okbal 2021, ba'ale' suunaj tu kaajalo'ob ka'aj ts'o'ok u jets'iko'ob jayp'éel ba'alo'ob yéetel jala'ach Gustavo Petro ti'al ka su'utuko'ob tu lu'umil yéetel u yila'al ba'ax k'a'abéet ti'ob.